

Dieptedronkenschap: ook getest op duikers

Terwijl ik met mijn aktentas door de lege gang loop, begin ik de eerste zenuwen te voelen. Ondanks de voorbereidingen en de goede planning begin ik te beseffen dat we slechts één kans hebben om het experiment uit te voeren. En eenmaal we er aan begonnen zijn, hebben we geen mogelijkheid om het te corrigeren. Een 100% goede afloop is quasi onmogelijk. Het zal er dus op aankomen om een zo goed mogelijk verloop te kennen. De algemene briefing en de 'dry-run' zijn cruciaal. Geen wonder dat ik zenuwachtig word.

In 2004 had ik al een experiment voor het vaststellen van het effect van diepte (in feite druk) op ons functioneren uitgevoerd. Hierover verscheen in Hippo-campus 204 van juni 2005 een uitgebreid artikel. Dieptedronkenschap is een vast onderdeel van onze cursus, maar wordt slechts door weinig duikers als dusdanig

erkend. En toch hebben we er bij iedere duik mee te maken. Het effect is misschien niet iedere keer observeerbaar, maar het is er wel. Het fenomeen wordt niet voor niets met 'dronkenschap' vergeleken, want er zijn immers veel parallellen mee te trekken.

Zo zullen er weinig mensen beweren dat ze

al na één pint onder invloed zijn. En toch. Al met dat beetje alcohol in je bloed bezit je niet meer 100 % van je intellectueel vermogen. Het vragen aan je vrienden in de bar heeft weinig zin, want hun referentie is ook aangetast. Ook 'blazen' zal je niet kunnen overtuigen, want dat zegt alleen dat je een pint gedronken hebt.

Dat is ook zo bij dieptedronkenschap. Ik hoef je niet te vertellen dat er zoiets bestaat. Misschien behoor je tot de groep duikers die denken dat ze pas voorbij de grens van 30 m onder invloed zijn? Maar zoals bij het drinken van alcohol, neemt je vermogen al af vanaf de eerste pint (lees: vanaf de eerste meters). Als een buddy ploeg gaat duiken, dan zijn beide duikers onder invloed. Je buddy zal dus zeer moeilijk kunnen waarnemen hoe zwaar het effect van de verhoogde stikstofdruk op je is. Alleen een vergelijkende test zal je duidelijk maken wat het effect is.

Voor mijn eerste experiment – in 2004 – kon ik de caisson van de Marinebasis van Zeebrugge gebruiken. Dit had het voordeel dat het experiment verliep onder leiding van een professionele ploeg die aan de 'kant' bleef. Het legde ook weinig beperkingen op aan de soort proeven die ik kon gebruiken.

Als we die konden uitvoeren in de woonkamer, dan kon dat ook in de caisson. Eén nadeel manifesteerde zich echter zo sterk dat ik vermoedde dat het de resultaten te sterk beïnvloedde. In een hogedrukkamer kunnen de proefpersonen immers met elkaar communiceren. Het effect is dat van een avondje aan de bar hangen. Als je een beetje gedronken hebt, dan worden veel situaties grappig. Als groep ga je dan veel lachen. Jammer genoeg betekent dit dat er dan minder 'gepresteerd' wordt. Jawel, een effect van diepte (Lees: verhoogde stikstofdruk), maar niet één dat wij als duiker ook ervaren. Het is immers niet gemakkelijk om onder water een grap te vertellen.

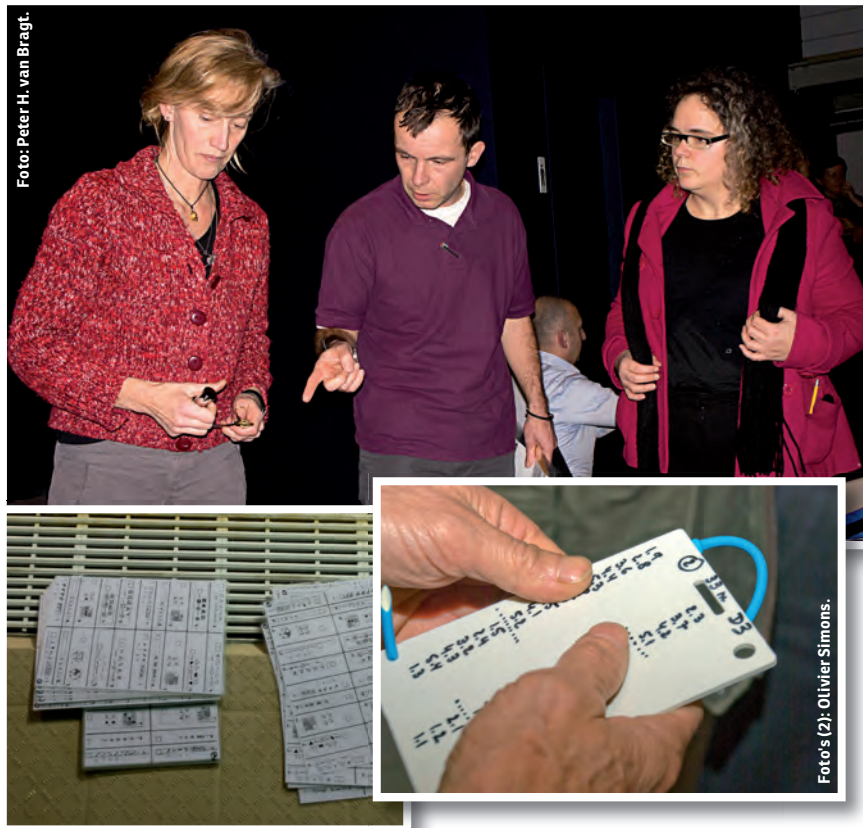
Een aantal maanden geleden kwam Kiki Vleeschouwers – 3de Duiker van duikschool Moby Dick – met een voorstel op de proppen dat dit 'groepseffect' weg kon werken. Het redactieteam van Hippocampus bekeek het voorstel aandachtig. Ze had namelijk een intelligentietest afgelegd in Nemo33 op een diepte van 2,5 m en 35 m. Ze stelde bij zichzelf een duidelijk verschil vast tussen de resultaten op de twee dieptes. Een proefopstelling met slechts één proefpersoon kon je moeilijk de term wetenschappelijk toekennen. Daarvoor moesten we het groter aanpakken. Zo was het idee geboren.

Van idee naar uitvoering moest er nog een lange weg afgelegd worden. De grootste uitdaging was volgens de andere redactieleden van Hippocampus de bedrijfsleiding van Nemo33 te overtuigen hieraan mee te werken. Immers alleen daar konden we diep genoeg gaan om een verschil van intellectueel vermogen vast te stellen. In open water zou deze opdracht enkele gradaties moeilijker zijn en zouden er naast diepte ook andere factoren – zoals duisternis, stof en koude – de resultaten kunnen beïnvloeden.

De toelating verkrijgen verliep vlotter dan verwacht. In feite moet ik toegeven dat bijna alles wat ik vroeg, toegelaten werd. Bijna, want het volledige zwembad afhuren en het gebruik van nitrox door mij als begeleider op 35 m werden bestempeld als niet mogelijk. Toch zouden we op de dag zelf met 16 proefpersonen, 7 begeleiders, 2 onderwaterfotografen, 2 onderwatervideografen en een filmploeg boven water het zwembad betreden. Naast grote fototoestellen, videocamera's en onderwaterlampen hadden alle duikers nog een eigen lamp, testbladen en een schrijfleitje bij. Een pak materiaal dat normaal gezien niet het helder bronwater van Nemo33 in mag. Nu dus wel.

Maar zo ver waren we nog niet. Eerst moesten we de testen ontwerpen.

Handigheidsproeven onder water zijn moeilijk te organiseren voor zo'n grote groep. Daarom kozen we voor intelligentietesten. We waren echter zelf niet 'intelligent' genoeg om goede testen te ontwerpen zodat we ons inspireerden op die van de vereniging voor mensen met een hoog IQ-gehalte, de Mensa-testen. Mensa zelf

Boven: Kiki Vleeschouwers, Patrick Van Hoerlande en Leentje Vervoort maken zich klaar om de briefing te geven.

Links: 16 sets voor de intelligentietest, de Mensa-test.

Rechts: De schrijfleitjes waarop de deelnemers de resultaten van de Mensa-test op moeten noteren.

zag het gebruik van hun testen voor dit experiment wel zitten en bood aan om de resultaten te analyseren. Hierdoor konden we misschien ontdekken welke delen van de hersens het meest 'beneveld' worden tijdens het duiken.

Bij de Mensa-test was het de bedoeling om uit een rij van 4 symbolen te bepalen wat het vijfde symbool moet zijn. De proefpersonen moesten in 7

Het zwembad van Nemo33 bestaat uit verschillende dieptezones. Zo is er een ondiep deel (1,30 m, 2,50 m en 5 meter), een deel van 10 meter diep en natuurlijk de schacht van ruim 33 meter (ongeveer 34,8 m) diep. Tussen de zone van 10 m en de diepe schacht is er een verbindingstunnel.

In deze tunnel zijn er met lucht gevulde ruimtes (grotten), waarin je met elkaar kan praten. De lucht in deze ruimtes wordt continu ververst. Het is best gezellig om op 10 m diepte even met een andere duiker te kletsen.

Foto: Peter H. van Bragt.

minuten tijd zo veel mogelijk juiste oplossingen noteren.

Om het nog wetenschappelijker te omkaderen versterkten we onze ploeg met de psychologe Leentje Vervoort van duikschool The SeaMasters. Niet omdat we dachten dat onze proefpersonen na afloop een psychologische ondersteuning zouden nodig hebben, maar om de resultaten vanuit een menswetenschappelijk standpunt te bekijken. Leentje voegde aan de reeks testen eveneens een geheugentest toe. Deze test komt overeen met het bekijken van een vis tijdens je duik om hem daarna proberen te identificeren in een naslagwerk over vissen. Zij heeft bovendien kennis van zaken om statistiek los te laten op de resultaten.

Nu restte ons alleen nog 16 sets voor de intelligentietest te maken en alles genoeg door elkaar te gooien zodat alleen de diepte een invloed op de resultaten zou hebben. Daarna moesten we nog een goede mix van duikers vinden. Op onze beperkte oproep voor proefkonijnen kregen we uiteindelijk bijna 60 reacties. Veel meer dan we gehoopt hadden, want de kandidaten moesten hun deelname gedeeltelijk zelf bekostigen (de redactie van Hippocampus kwam voor een deel tegemoet in het duikpakket 'Nemo33-duik, incl. spaghetti'). We

moesten dus noodgedwongen een selectie doorvoeren. Na veel discussie besloten we om twee groepen te weerhouden: Instructeurs met veel duiken en 2* en 3*Duikers die nog niet veel naar 30 m gedoken hadden. Ook zorgden we voor een goede verhouding man/vrouw. De kans om twee oudere duikers in het experiment op te nemen, konden we niet laten liggen. Hun testresultaten werden uiteindelijk niet verwerkt omdat ze onder water moeite hadden om de – voor hen te klein gedrukte – tekst te lezen.

Deze ploeg stond dus vrijdagavond 27 januari 2012 om 19.30 uur klaar. Tijdens de briefing werd vermeld dat de proefpersonen eerst de geheugentest voorgeschoteld zouden krijgen en daarna pas de intelligentietest. De geheugentest bestond uit het bestuderen van twee niet-bestaande vissen. Na het aankleden zou Leentje vragen om de kenmerken van de twee verschillende vissen te noteren. Na de algemene briefing volgde een 'dry-run' waarin alles op het droge werd nagespeeld. Dit maakte het mogelijk om de laatste aanpassingen door te geven en om de details tot in de puntjes te bespreken. Geen overbodige luxe, want onder water zou het quasi onmogelijk zijn om een invloed op het verloop te hebben. Niet alleen is communicatie onder water over onvoorziene omstandigheden moeilijk, ook zou ik als begeleider onder invloed zijn. Je kan het vergelijken met een wedstrijd aan de bar waarbij de scheidsrechter meedrinkt.

Deelnemers en begeleiders

Carry Benoy - Nanou Bultynck - Ann Cockx - Nick De Loose - Joeri De Wit - Tom Devos - Hans Engels - Theo Hans - Rudi Janssen - Tom Lambrechts - Jacques Limpens - Harry Michiels - Olivier Simons - Peter Smets - Patrick Steeno - Kristof Steeno - Peter van Bragt - Jozef Van den Berghe - José Van den Bleeken - Tine Van Dessel - Walter Van Deuren - Roy van Doorn - Patrick Van Hoesserlande - Niki Van Hooghten - Frederik Van Poucke - Tine Vanderaspolden - Dora Verhoeven - Leentje Vervoort - Kiki Vleeschouwers.

Boven: Het memoriseren van de kenmerken van de fictieve vissoort.

Onder: De proefpersonen moesten in 7 minuten tijd zo veel mogelijk juiste oplossingen noteren.

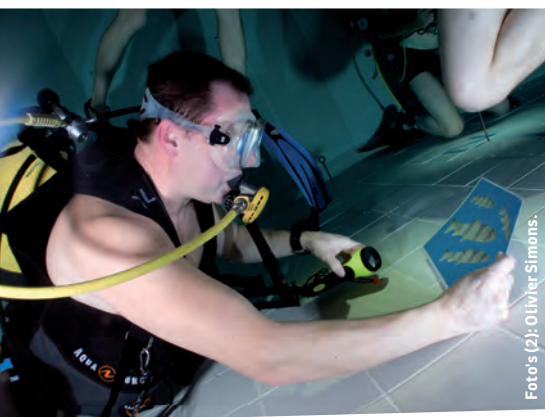
Na de verplichte veiligheidsbriefing begonnen we aan onze verplichte periode van 'opwarming'. De foto- en filmploeg was al klaar om alles vast te leggen. Daarna kregen we het startsein en kon het beginnen. Samen met de ploeg die voor het omgevingslicht moest zorgen, daalde ik in de diepte af. Het duurde echter bijna 5 minuten alvorens de eerste proefpersonen naast me kwamen zitten. Mijn eerste minuut trap verscheen al op mijn duikcomputer en de eerste 7 minuten test moesten nog beginnen. Daarom besloot ik om na het startsein even de diepte te verlaten om op tijd af te dalen om het stopsein te geven.

Dit lukte bij de eerste sessie wonderwel. Maar door de vroege aankomst van de tweede sessie vulde de bodem zich met duikers en bubbelde de schacht als een echte jacuzzi. In deze wirwar van luchtballen was het niet gemakkelijk ploeg 1 van ploeg 2 te onderscheiden, maar toch verliep de overgang vlot. Na het startsein voor ploeg 2 steeg ik terug op. Een beetje vroeger dan afgesproken overhandigde ik mijn duiknet waarin alle leitjes verzameld moesten worden, want na 5 minuten keerde ik terug en merkte ik dat iemand de test voortijdig aan het afbreken was. Blijkbaar was er iets verkeerd begrepen. Er restte mij alleen alles af te ronden en mijn decompressieverplichtingen uit te voeren.

Op 5 m diepte kon ik alleen maar filosoferen over wat er mis gelopen was en hoe we de resultaten konden corrigeren. Beiden zouden later een verklaring vinden. Het was echter al duidelijk dat een deel te wijten was aan de invloed van de diepte. Ik vermoedde dat dit waarschijnlijk niet op de testdiepte van 2,5 m zou gebeurd zijn. Eens te meer bleek dat een opdracht uitvoeren op diepte minder eenvoudig is dan het lijkt. Het experiment was daardoor in mijn ogen al geslaagd.

Na de duik werd er nog bij een spaghetti nagekaart. Na de geheugentest en het invullen van het logboekje werd het team van testduikers ontbonden. Het verwerken van de resultaten was nu aan ons. ■

PATRICK VAN HOESERLANDE

Foto's (2): Olivier Simons.

Wat hebben we vandaag geleerd?

Links: De Mensa-test op 35 m diepte oplossen ging minder vlot dan op 2,5 m.

Rechts: De twee oudste deelnemers hielpen elkaar een handje.

Wetenschappelijke experimenten opzetten, gegevens statistisch analyseren en daaruit zinvolle conclusies trekken is mijn beroep. Ik onderzoek, als doctor in de psychologie, hoe mensen omgaan met informatie uit hun omgeving. Toen ik hoorde van Hoesy's (Patrick) en Kiki's plan om een experiment dieptedronkenschap uit te voeren, bood ik onmiddellijk mijn medewerking aan. Ik zou statistisch nagaan of de verschillen in prestaties die we in ons experiment zouden vinden 'significant' zouden zijn. Significant betekent dat ze niet zomaar 'toevallig' optreden in ons experiment, maar dat de kans dat ze ook in 'de echte duikwereld' aanwezig zijn, heel groot is.

Al bij ons eerste overleg viel het me op dat Hoesy (nvdr: Patrick Van Hoeser-lande, 2° lid van duikschool MAW Brabo) en Kiki het gebeuren met de nodige ernst aanpakten. Het "Alles genoeg door elkaar gooien, zodat alleen de diepte een invloed op de resultaten zou hebben", zoals Hoesy het noemde, heet in ons vakjargon 'randomiseren' en is een must voor gedegen wetenschappelijk onderzoek. Het gebruik van de Mensa-test zorgde ervoor dat we zeker wisten wat we

aan het meten waren, namelijk de verschillende aspecten van intelligentie (rekenen, 3D-denken, enz.).

Als nieuwbakken 1° Duiker met amper 30 duiken (daarom kon ik niet zelf meedoen aan de test), kijk ik altijd vol bewondering op naar mijn buddies die nog weten of die zeedonderpad die we zagen nu wel of niet een baarddraadje in zijn mondhoek had. Ik kan amper onthouden dat we vissen gezien hebben ... Toch maar eens testen dus, dat 'vissengeheugen'. Als geheugentest ontwierp ik twee niet-bestaande vissoorten en plaatste enkele vissen op een gelamineerd blad papier (één vissoort per blad, één blad voor op een diepte van 2,5 m en één voor op 35 m), waarvan de duikers boven water 7 kenmerken (aantal vissen op de kaart, kop, staart, vin boven, vin onder, kleur en patroon) moesten herkennen. In geheugenonderzoek wordt gesproken van 'The Magical Number Seven, Plus or Minus Two': mensen kunnen gemiddeld 7 (+ of - 2, dus 5 tot 9) informatie-elementen in hun werkgeheugen houden. Dus, die 7 kenmerken zouden gemakkelijk te onthouden moeten zijn.

Met een 'power-analyse', waarbij bepaald wordt hoeveel mensen je nodig hebt om

een significant verschil te vinden tussen prestaties in twee verschillende situaties, berekende ik dat we aan 16 deelnemers genoeg zouden hebben om aan te tonen dat dieptedronkenschap de testresultaten beïnvloedt. Anders dan in het echte leven van een wetenschapper – waar het altijd lastig is om voldoende proefkonijnen voor een onderzoek te vinden – was het voor dit experiment geen enkel probleem om genoeg deelnemers bij elkaar te krijgen. Omdat er in de duikteams zowel mannen als vrouwen en zowel ervaren (instructeurs) als minder ervaren duikers (2° en 3^oD) zaten, konden we ook nog nagaan of die factoren invloed hadden op de resultaten.

Uit de beschrijvingen van dieptedronkenschap blijkt dat niet alleen ons denkvermogen beïnvloed kan worden, maar ook dat de verhoogde partiële stikstofdruk op diepte kan zorgen voor euforie, overdreven zelfvertrouwen, roekeloosheid, angst, ... Ik vroeg me dan ook af wat het effect van diepte zou zijn op het aantal vragen dat de duikers zouden invullen op de intelligentietest. Zouden ze minder snel kunnen denken op grotere diepte en dus minder vragen invullen? Of zouden ze

er juist meer invullen vanuit een roekeloos en overdreven zelfvertrouwen?

Omwille van het vroegtijdig naar boven sturen van de tweede ploeg, heb ik de gegevens van de tweede groep statistisch gecorrigeerd voor het aantal minuten dat ze minder konden werken aan de Mensa-test. Ook werden de gegevens van twee personen weerhouden, die omwille van slecht zien of stabiliteitsproblemen de test niet optimaal konden uitvoeren.

Het aantal ingevulde vragen was significant kleiner op 35 m (12 vragen) dan op 2,5 m (17 vragen). Het verschil in aantal ingevulde vragen tussen 35 m en 2,5 m was even groot voor mannen als voor vrouwen, als voor ervaren en niet-ervaren duikers. Dieptedronkenschap blijkt er dus inderdaad voor te zorgen dat we minder snel kunnen denken.

Door het aantal fouten die de duikers maakten op 35 m te vergelijken met het aantal fouten op 2,5 m, konden we ook nagaan of we op grotere diepte ook minder 'juist' kunnen denken. Wim Proost van Mensa bezorgde me de verbeterde versies van de intelligentietests. Hij vertelde daarbij dat iemand die 24 (van de 33) vragen juist invult 50% kans heeft om te slagen op de 'echte' Mensa-test. Dat niemand van de duikers deze 'geniale' score behaalde is geen echte verrassing, gezien de bijzondere omstandigheden waarin de tests werden ingevuld. Zoals Hoesy al schreef, nemen onze vermogens immers af vanaf het moment dat we ons hoofd onder water steken. Dat twee duikers (nee, ik zeg niet wie, anonimiteit is heel belangrijk in wetenschappelijk onderzoek) op 2,5 m toch 20 op 33 behaalden, geeft aan dat er behoorlijke slimmeriken tussen onze duikers zaten. Op 35 m was de hoogst behaalde score 12 op 33.

Niet alleen de hoogst behaalde scores, ook de gemiddelde scores verschilden significant voor de twee dieptes. Op 2,5 m werden gemiddeld 10 vragen correct beantwoord, op 35 m gemiddeld slechts 6. Het verschil in correcte antwoorden tussen beide dieptes was even groot voor mannen als voor vrouwen. Bovendien

blijkt ervaring niet te beschermen tegen de gevolgen van dieptedronkenschap. Instructeurs vulden immers, net zoals 2* en 3*Duikers, significant minder vragen correct in op 35 m dan op 2,5 m.

Na de duik (maar vóór de spaghetti) werd het geheugen van de duikers op de proef gesteld. Op een antwoordformulier moesten ze aanduiden wat ze zich nog herinnerden van de vissen die ze hadden gezien op 2,5 m en op 35 m. Uit de resultaten bleek dat het onthouden van de kenmerken van een ongekende vis een stuk moeilijker was dan verwacht. De duikers konden zich van de '2,5m-vis' gemiddeld slechts 2 kenmerken herinneren, en van de '35m-vis' nauwelijks 3. Met andere woorden, de duikers herinnerden zich van elke vis zelfs nog geen halve vis, en dat gold zowel voor de mannen als voor de vrouwen, en zowel voor de instructeurs als voor de 2* en 3*Duikers. Onnodig te zeggen dat ik vanaf nu het 'vis-sengeheugen' van mijn buddies met wat meer wantrouwen zal beschouwen.

Dus, beste lezer, wat hebben we vandaag geleerd?

- Diepte doet ons trager denken en diepte doet ons meer fouten maken.
- Ervaring of geslacht beschermt niet, want diepte heeft dezelfde gevolgen voor duikers als voor instructeurs, en voor vrouwen als voor mannen!
- Vertrouw nooit het 'vissengeheugen' van je buddy. ■

Foto's (2): Olivier Simons.

Boven: Na 7 minuten werden de leities verzameld in een duiknet.

Onder: Na het experiment hadden de deelnemers nog tijd om zich te amuseren.

Met dank aan

Nemo33 (www.nemo33.com) om de proef te mogen uitvoeren in hun diep zwembad.

Mensa (www.mensa.be) voor de Mensa-test.

Scuba Service Store (www.scuba-service.be) voor de schrijfleitjes en de duiklampen.

Leentje Vervoort voor de analyse.

De testpersonen, de medewerkers, de begeleiders, de onderwaterfotografen, de filmploeg, de belichtingscrew en Hippocampus.

De wetenschappelijke uitleg kan je lezen op:

www.wiki.nelos.be/index.php/Dieptedronkenschapexperiment

LEENTJE VERVOORT

Enkele reacties van de deelnemers

Op een antwoordformulier moesten ze aanduiden wat ze zich nog herinnerden van de vissen die hen getoond werden. En dan was het tijd voor de spaghetti.

Ja, zo'n experiment uitwerken en organiseren ... er komt heel wat bij kijken! De juiste mensen selecteren, motiveren en ervoor zorgen dat alle neuzen in dezelfde richting wijzen. Niet evident, maar enorm stimulerend als je ervaart hoe enthousiast iedereen meewerkt om het experiment tot een goed einde te brengen: de belichtingscrew, de cameraploeg, de fotografen, de begeleiders, de ploeg van Mensa en ... de 16 'proefkonijntjes', die zich vol overgave hebben gestort op het oplossen van de reeks oefeningen op 2,5 en 35 meter.

Maar wat dachten al die mensen er nu zelf van? Verliep het van een leien dakje? Zijn ze zichzelf tegen gekomen? Was het leuk, intrigerend...? Enkele reacties:

Jozef: Ja, die tekst was nogal klein, hé, het is maar goed dat ik correctielenzen heb in mijn duikbril. En die resultaten van mij? Ik weet het niet. Ik heb de curve van mijn bioritme wat m'n intellectuele capaciteiten betreft even bekeken en die zit bijna in z'n dal vandaag.

Fré: Ik dacht dat de belichtingsman in de Nemo-koker een buddy van me was. En ik maar teken doen dat hij naar beneden moest komen. Ik was hem bijna gaan halen.

Tom: Zeer aparte ervaring. Zit een mens daar z'n best te doen op 35 meter, zeer geconcentreerd, en dan komt er ineens een fotograaf op me liggen

Walter: Die test doen op diepte was echt rustgevend. Ik vond van mezelf dat ik nog vlot en alert reageerde op de oefeningen daar beneden. Maar op 't einde zat ik daar

zo rustig dat m'n concentratie verminderde.

Roy: Zat ik daar die vis van de geheugen-test te bestuderen op diepte en het duurde toch wel even eer ik besepte dat ik die vis ondersteboven hield.

Rudi: Ik had zo het gevoel dat iedereen echt met zichzelf bezig was, ieder voor zich en God voor allen. Haaks op wat ons is bijgebracht wat buddy-ethiek betreft. En ik vond het best moeilijk. Maar het was een schitterende ervaring, ik heb echt plezier gehad.

Olivier: Niet evident dit gebeuren fotograferen. Daar beneden schrokken enkele deelnemers plots kennelijk van iets, wat resulteerde in een kleine massahysterie, met een productie van luchtballonnen, type jacuzzi, tot gevolg. Stel daartussen eens scherp!

Harry: Een goede test, die van Mensa! En trouwens, buiten dat, heb ik nog iets getest. Ik heb namelijk drie weken geleden een ooglensooperatie ondergaan en dit was m'n 1e duik na de ingreep. Het ging prima!

Tine: Tja, aan de oppervlakte moeten blijven is iets minder spannend. Maar wat er allemaal aan de oppervlakte kwam drijven na een poosje: verzamelzakken, leltjes, groene lintjes, ... Ik heb me nuttig kunnen maken.

Jozef: In het leger in de jaren 50 werden soortgelijke testen op het Klein Kasteeltje ook gebruikt om de nieuwe lichting jongens te screenen en in te delen. Weet je dat er in die tijd nog 3% analfabetisme bestond

bij die gasten? En bij die analfabeten zaten best heel intelligente kerels die bij die testen heel hoog scoorden.

Jacques: Ik was zo te zien best een storend element in het zwembad: mijn computer bleef maar piepen! Ik had veel beziens. En eigenlijk was mijn jacket een beetje aan de grote kant: ik kon me moeilijk stabiliseren. Goed materiaal blijft belangrijk!

Peter: Dat ging allemaal vlotjes. Toffe test, goed kunnen invullen. Plezant duiken. Ik was op een gegeven moment wel mijn groen ploeglintje kwijt.

Carry: Als belichtingsman op enkele meters van de bodem was het wel lollig om te zien wat een krioelende massa armen en benen er daar op de bodem lag. Het leek wel een reuzenoctopus, zeker als alles weer in beweging kwam toen de test gedaan was.

Leentje: Ja, ik moest natuurlijk gedurende het ganse experiment op 2,5 meter blijven als begeleider. Heel leuk om te observeren hoe de deelnemende duikers zich gedroegen tijdens het experiment.

Niki: Niet voor commentaar beschikbaar. Ze was fanatiek en geconcentreerd de resterende vragen van de Mensa-test aan het oplossen, comfortabel aan tafel gezeten deze keer. Ze liet er zelfs haar spaghetti voor koud worden! ■